

IJHE: CİLT / VOLUME 9, SAYI / ISSUE 19, S / P. 332 – 366.

Türkiye’de 2000-2021 Yılları Arasında Tamamlanmış Okul Öncesi Dönemi Kapsayan Psikolojik Dayanıklılık Konulu Tezlerin İncelenmesi

Hülya GÜLAY OGELMAN¹ & Selay AKDOĞAN²

Öz: Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2000-2021 yılları arasında tamamlanan ve okul öncesi dönemi kapsayan psikolojik dayanıklılık konulu tezleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nden elde edilen 27 yüksek lisans tezi, 5 doktora tezi ve 1 tıpta uzmanlık tezi olmak üzere toplam 33 tezden oluşmaktadır. Bulgulara göre, yüksek lisans düzeyinde ilk tezin 2013 yılında, doktora düzeyinde 2016 ve tıpta uzmanlık düzeyinde ise 2019 yılında tamamlanmıştır. Örneklem grubu açısından yüksek lisans tezlerinde en çok okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle, doktora tezlerinde okul öncesi dönem çocuklarıyla çalışıldığı, tıpta uzmanlık tezinde de okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle çalışıldığı belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarıyla ilgili yapılmış bir teze rastlanılmamıştır. Yüksek lisans tezlerinin önemli bir bölümü Türkiye genelinde, doktora tezleri ile tıpta uzmanlık tezi İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı sayısı açısından, yüksek lisans tezlerinin bir ile altı; doktora tezlerinin bir ile dokuz arasında farklılık gösterebildiği; tıpta uzmanlık tezinde sekiz ölçme aracının kullanıldığı görülmektedir. Yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık düzeylerinde en çok tercih edilen araştırma yaklaşımının nicel, en az tercih edilen araştırma yaklaşımlarının karma ve nitel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konu ile ilgili tezlerin anahtar kelimeler açısından dağılımına bakıldığında, yedi anahtar kelime kullanıldığı, en sık tercih edilen kelimenin psikolojik dayanıklılık olduğu, tezlerin veri toplama zaman aralıklarına göre dağılımına bakıldığında ise 33 tezin kesitsel desende hazırlandığı, boylamsal bir çalışmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerin konu dağılımlarına bakıldığında ise postpartum depresyon ve öz şefkat, iki tezin psikolojik dayanıklılık konu başlığında olduğu, diğer tezlerin ise konu ve değişken açısından çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Psikolojik dayanıklılık, okul öncesi dönem, lisansüstü tezler.

Investigation of Theses on Resiliency Covering the Preschool Period Completed Between 2000-2021 in Turkey

Abs: The research aims to examine the theses on psychological resilience completed between 2000-2021 in Turkey and covering the preschool period. The sample group of the study consists of a total of 33 theses, including 27 master’s theses, five doctoral theses and one medical specialty thesis obtained from the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). According to the findings, the first thesis at the master’s level was completed in 2013, at the doctoral level in 2016, and at the medical specialty level in 2019. In terms of the sample group, it was determined that mothers with preschool children were mostly studied in master’s theses, preschool children were mostly studied in doctoral theses, and mothers with preschool children were mostly studied in medical specialty thesis. No thesis on preservice preschool teachers was found. A significant number of master’s theses were conducted throughout Turkey, while doctoral theses and medical specialty theses were conducted in Istanbul. In terms of the number of measurement tools, no master’s thesis was found to be related to pre-service preschool teachers. A significant portion of master’s theses were conducted in Turkey, while doctoral theses and medical specialization theses were conducted in Istanbul. In terms of the number of measurement tools, it is seen that master’s theses may vary between one and six; doctoral theses may vary between one and nine; and eight measurement tools were used in the medical specialty thesis. It was concluded that the most preferred research approach at master’s, doctoral and medical specialty levels was quantitative, while the least preferred research

¹ E-posta: hulya.gulay@gmail.com / Orcid: 0000-0002-4245-0208.

² E-posta: selay.akdogan@hotmail.com / Orcid: 0000-0002-3799-2854.

Makale Gönderilme Tarihi / Article Submission Date: 28-12-2022

Makale Kabul Tarihi / Article Acceptance Date: 04-01-2021

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: 10.59304/ijhe.1225852

approaches were mixed and qualitative. When the distribution of the theses on the subject in terms of keywords is examined, it is seen that seven keywords are used, and the most frequently preferred word is psychological resilience. When the distribution of the theses according to the time of data collection was analyzed, it was concluded that 33 theses were prepared in cross-sectional design and there was no longitudinal study. Considering the subject distribution of the theses, it was determined that postpartum depression and self-compassion, two theses were on the subject of psychological resilience, and the other theses varied in terms of subject and variable.

Key words: Psychological resiliency, preschool period, graduate theses.

Giriş

Çocuklukta yaşanan olumsuz durumlar, ileriki yaşlarda psikolojik ve duygusal açıdan sorunların yaşanmasına neden olabilmektedir. Okul öncesi dönem çocukları bu zorlu durumlarla karşılaştığında, stresle başa çıkabilme, problem çözme, dürtü kontrolünü sağlama ve uyum sağlayabilme becerilerini kullandıkları takdirde psikolojik dayanıklılığa sahip çocuklar olarak kabul edilebilmektedirler. Psikolojik dayanıklılığa sahip çocuklar gelecekte daha başarılı olabilirler (Gündüz, 2019; Masten, 2001; Masten, Best ve Garnezy, 1990). Bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturan psikolojik dayanıklılık kavramı, Latince “resiliens” kelimesinden gelmekte olup, bir maddenin esnek olması ve ilk haline hemen dönebilmesi anlamını taşır (Greene, 2002). Psikolojik dayanıklılık ile ortaya çıkan esneklik, kişilerin zorlu durumlar sonucunda oluşan ruhsal, duygusal ve fiziksel sorunların etkisinden kısa sürede kurtulabilmelerini ve eski durumlarına dönebilmelerini ifade etmektedir (Terzi, 2005). Bu bağlamda psikolojik dayanıklılık, mevcut koşulların değişmesi sonucunda ortaya çıkabilecek stres durumlarıyla mücadele edebilme ve değişen koşullara uyum gösterebilme yeteneği olarak ifade edilebilir (Block ve Block, 1980). Masten (2001), psikolojik dayanıklılık kavramını bireyin ciddi riskler ve zorluklarla karşılaşmasına rağmen olumsuzluklarla başa çıkabilmesi ve iyi sonuçlara ulaşabilmesi olarak açıklamıştır. Goldstein ve Brooks (2013) ise çocukların maruz kaldığı baskı ve stresle başa çıkabilme yeteneği olarak ele almıştır. Fraser, Richman ve Galinsky (1999) yaptıkları alan yazın taramasında, psikolojik dayanıklılık kavramıyla ilgili tanımlamaların ortak özelliklerini belirlemişlerdir. Bu çalışmaya göre psikolojik dayanıklılık; bireysel özelliklerle çevredeki etkenlerin etkileşimi olarak ifade edilir (Fraser, Richman ve Galinsky, 1999). Maruz kalınan stresin sebep olduğu risk faktörleri ve bu risk faktörlerinin etkisini azaltan koruyucu faktörler, psikolojik dayanıklılığı farklı şekillerde etkileyebilmektedir (Fraser Richman ve Galinsky, 1999; Kararmak, 2006).

Psikolojik dayanıklılığı yüksek düzeyde olan bireylerin, düşük düzeyde olan bireylere göre bilişsel, sosyal ve duygusal açıdan daha yeterli olabildiği söylenebilir (Gürkan, 2006). Bu bireylerin daha etkili iletişim kurabildiği, ihtiyaç duyduğunda yardım isteyebildiği, uyumlu ve

öz güvenli olup, duygu kontrolünü sağlayabildiği, hedeflerine ulaşabildiği ya da bu yönde çaba sarf edebildiği ifade edilmektedir (Saki, 2020). Psikolojik olarak dayanıklı bireyler travma, kaygı, üzüntü gibi olumsuz durumlarla daha etkili bir şekilde mücadele edebilir, sorunlarını daha kolay çözüme ulaştırabilir, diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurabilirler (Goldstein ve Brooks, 2013). Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler düşük olanlara göre daha olumlu ruh haline sahip, olumlu kendilik algısına sahip, özdenetimli, girişken, çevresiyle kaliteli ilişkiler kurabilen ve bu ilişkileri sürdürebilen, yaşam doyumu yüksek, duygusal olarak dengeli olma gibi özellikler sergilemektedirler (Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013). Psikolojik dayanıklılık, çocukların sorunlarla başa çıkmalarına ve psikolojik sıkıntılardan korunmasına yardımcı olur. Psikolojik dayanıklılık geliştiren çocuklar başarısızlık, kayıp, hayal kırıklığı gibi durumlarla daha iyi baş edebilir ve hayatlarındaki değişime çok daha rahat uyum sağlayabilir. Aynı zamanda psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan çocuklar diğer insanlarla daha rahat ve etkili iletişim kurabilir, kendilerine gerçekçi amaçlar belirleyebilir ve bu amaçları gerçekleştirme yönünde çaba sarf edebilir (Bonanno, 2005; Erata ve Özbey, 2020).

Okul öncesi yıllar, gelişimin hızlı seyrettiği bir dönemdir. Bu nedenle psikolojik dayanıklılığın yaşamın ilk yıllarında geliştirilmesi büyük bir öneme sahiptir. Yaşamın ilk yıllarında, birçok beceride olduğu gibi psikolojik dayanıklılığın temelleri atılmaktadır. Küçük çocukların karşılaştıkları zorluklarla nasıl başa çıkacaklarını ve uyum sağlayacaklarını öğrenmeleri, ileriki dönemlerde yaşadıkları problemlere karşı daha dayanıklı olmalarını sağlayabilecektir. Psikolojik açıdan dayanıklı olan çocuklar aile ve çevresel koşullarla desteklendiğinde gelişim gösterirler. Çocuklar aileleriyle başlayan deneyim sürecine okul yaşantısıyla birlikte öğretmenlerini ve akranlarını dâhil etmektedir (Barankin ve Khanlou, 2007; Gün ve Gültekin Akduman, 2022; Önder ve Gülay Ogelman, 2020). Dolayısıyla küçük çocukların psikolojik dayanıklılığında, ailelerin, öğretmenlerin ve akranların önemli rolleri bulunmaktadır.

Psikolojik dayanıklılık kavramından bahsedilebilmesi için bireyin riskli koşullara maruz kalması gerekmektedir (Masten, 2001; Masten ve Coatsworth, 1998). Gelecekte olumsuz sonuçlara neden olabileme ihtimali bulunan ölçülebilir durumlar risk olarak adlandırılır (Masten ve Reed, 2002). Bireyin karşılaşmış olduğu olumsuz, stresli ve travmatik durumlar, psikolojik dayanıklılık açısından risk faktörleri olarak nitelendirilmektedir (Kararımak, 2006). Risk faktörleri; bireysel, ailesel ve çevresel faktörler olarak üç grupta ele alınmaktadır (Ülker Tümlü ve Receptoğlu, 2013).

Bireysel Risk Faktörleri: Bireysel risk faktörlerinin başında erken doğum gelmektedir. Çocuğun anne karnında gelişimini tamamlamadan önce dünyaya gelmesi çocuk açısından

birçok risk faktörünü beraberinde getirmektedir. Erken doğuma dayalı çeşitli durumların yanı sıra düşük doğum ağırlığı da risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Rak ve Patterson, 1996). Sağlık problemleri, özel gereksinimli olma, bazı mizaç özellikleri, madde ve alkol kullanımı, akademik başarısızlık gibi çeşitli faktörler psikolojik dayanıklılık açısından bireysel risk faktörleri arasında yer almaktadır (Erata ve Özbey, 2020; Gün, 2021).

Ailesel Risk Faktörleri: Bireylerin sahip oldukları aileyi ilgilendiren her türlü güçlük, sıkıntı ve olumsuz yaşantılar birey için ailesel risk faktörü olarak tanımlanmaktadır (Özer, 2013). Bu risk faktörlerinin başlıcaları, boşanma, tek ebeveynli olma, evlat edinilmiş olma, çok çocuklu aile, düşük gelir düzeyi, aile içindeki sağlıklı iletişim, psikolojik başta olmak üzere çeşitli rahatsızlıklara sahip ebeveynler, aile üyelerinden birinin ya da birkaçının suça karışmış olması, anne-babanın iş hayatı, aile içi şiddet ve istismara maruz kalma, anne baba tutumları, madde ve alkol bağımlılığı olarak ifade edilebilir (Bolat, 2013; Campbell, Cohan ve Stein, 2006; Gizir, 2007; Gün, 2021; Öz ve Bahadır Yılmaz, 2009; Şahan Aktan, 2018; Ülker Tümlü, 2012).

Çevresel Risk Faktörleri: Bireyin içinde bulunduğu sosyal ortam ve çevre koşulları ile ilgili yaşamış olduğu sıkıntılı durumlar ve karşılaştığı güçlükler çevresel risk faktörleri olarak kabul edilmektedir (Özer, 2013). Bu risk faktörleri düşük sosyo-ekonomik düzey, istismar, savaş, terör, göç, işsizlik, sosyal ilişkilerde sorunlar, düşük sosyal destek, toplumda suç oranının yüksek olması, akran zorbalığı, madde kullanımı olarak örneklendirilebilir (Gizir, 2007; Gürkan, 2006; Şahan Aktan ve Önder, 2018; Terzi, 2008; Ülker Tümlü, 2012).

Risk faktörlerinin yanı sıra psikolojik dayanıklılık kavramında dikkat çeken bir diğer kavram koruyucu faktörlerdir. Koruyucu faktörler, riskli veya olumsuz durumların etkisini azaltan/ortadan kaldıran, kişilerin olumlu ve yapıcı bir tutum sergilemesiyle uyum gösterebilmesini sağlayan faktörlerdir (Masten, 1994). Koruyucu faktörler de risk faktörleri gibi bireysel, ailesel ve çevresel faktörler olarak ayrılmaktadır.

Bireysel Koruyucu Faktörler: Bireysel koruyucu faktörlerin başında mizaç özellikleri gelmektedir. Kolay, uyumlu mizaç ile yüksek düzeydeki psikolojik dayanıklılığın ilişkili olabildiği ifade edilmektedir (Wyman vd., 1991). Aynı zamanda öz kontrol becerisi ile duyguların düzenleme becerileri yüksek olan çocukların risk faktörlerine karşı dirençlerinin daha yüksek olabileceği ifade edilmektedir (Balaban Dağal ve Bayındır, 2018). Çocuğun yüksek özgüveni ve öz yeterlilik algısı, iyimser ruh hali, güçlü sosyal ilişkilere sahip olması, yüksek benlik saygısının olması ve uyumlu davranışlar gösterebilmesi koruyucu faktörler olarak değerlendirilmektedir (Masten ve Coasworth, 1998; Masten, 2014).

Ailesel Koruyucu Faktörler: Psikolojik dayanıklılığın gelişiminde aile büyük bir öneme sahiptir. Olumlu ebeveyn özelliklerine sahip olma, güvenli bağlanma, eşler arasında ve anne-baba-çocuk arasındaki sağlıklı iletişim, bakım koşulları, ailenin rehber ve yol gösterici olarak ortaya koyduğu davranışlar, olumlu anne-baba tutumları, bilinçli ebeveynlik, gelişim açısından yeterli kaynakları sağlayabilme gibi faktörlerin ailesel koruyucu faktörlerin başlıcaları olduğu ifade edilmektedir (Akyıldırım, 2017; Benzies ve Mychasiuk, 2009; Fergus ve Zimmerman, 2005; Garmezy, 1987).

Çevresel Koruyucu Faktörler: Çevre ile kurulan olumlu ilişkiler, sosyal bir çevre içerisinde bulunma, iyi eğitim alma, erken müdahale programları, sosyal destek hizmetleri, güvenli yaşam ortamları ve maneviyata ilişkin çeşitli etkinlikler, olumlu öğretmen-çocuk ilişkileri ile akran ilişkileri, psikolojik dayanıklılıkta çevresel koruyucu faktörler içinde yer almaktadır (Alvord ve Grados, 2005; Benzies ve Mychasiuk, 2009; Criss vd., 2002; Gilligan, 2000; Masten ve Coasworth, 1998; Smokowski, Reynolds ve Bezruczko, 2000).

Psikolojik dayanıklılık, bireylerin yaşam standartlarını etkileyen, değiştiren ve geliştiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkin bireyler yaşamlarında karşı karşıya kaldıkları risk faktörleriyle başa çıkmakta zorlanırken, çocukların bu risk faktörleriyle karşılaştıklarında ne kadar zorlanabileceğini tahmin etmek zor değildir (Şahan Aktan ve Önder, 2018). Bu durumda okul öncesi dönemdeki çocukların psikolojik dayanıklılık seviyelerinin artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de okul öncesi dönemde temeli atılan ve çocukların ileriki yaşam dönemlerini de önemli düzeyde etkileyen psikolojik dayanıklılık konusundaki çalışmaların, sınırlı olmakla birlikte, son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Örnek olarak Yıldız, Arslan, Eravcı ve Adagideli (2020), anne ve babaların internet kullanımları ile çocuklarının ego sağlımlıkları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, anne ve babaların internet kullanımları ile çocukların ego sağlımlıkları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirlemişlerdir. Gülay Ogelman ve Özyürek (2020) tarafından yapılan araştırmada, biyolojik aileye sahip olan 5-6 yaş grubu çocukların ego sağlımlıklarının, koruyucu aileye sahip çocuklara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erata ve Özbey (2020) tarafından 36-72 aylık 315 çocuğun yer aldığı araştırmada, çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlık düzeyleri ile yaş ve okula devam etme süresi arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Çetinkaya (2021) 5-6 yaş grubu çocuklar ve 311 anne ile yürüttüğü çalışmada, çocukların ego sağlamlık düzeylerinin ruhsal uyumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını, olumlu mizaç özelliklerinin ise çocukların ruhsal uyumlarına olumlu etkilerinin olduğunu belirlemiştir. Gün (2021) araştırmasında

çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları ile akran zorbalığı davranışları arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Şahan Aktan ve Önder (2018), okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konusuyla ilgili derleme bir çalışma ortaya koymuştur. Bu çalışmada psikolojik dayanıklılık, psikolojik dayanıklılığın boyutları ve psikolojik dayanıklılığı etkileyen faktörler incelenmiştir. Konu ile ilgili çalışmaların sınırlı oluşu nedeniyle okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik dayanıklılıklarını ortaya koyacak çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışma sayesinde okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık ile ilgili lisansüstü tezlerin bir araya getirilebileceği ve sonraki çalışmalara rehberlik sunulabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

1. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin türe göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin örneklem grubu açısından dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin gerçekleştirildiği il dağılımı nasıldır?
5. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin ölçme araçları dağılımı nasıldır?
6. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin yöntemlere göre dağılımı nasıldır?
7. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
8. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin anahtar kelimelere göre dağılımı nasıldır?
9. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin veri toplama zamanlarına göre dağılımı nasıldır?

10. Türkiye’de okul öncesi dönemi kapsayan 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu araştırmada Ulusal Tez Merkezi’nde psikolojik dayanıklılık konusunda yayımlanan lisansüstü tezlerin çeşitli özelliklerine göre dağılımlarını incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniği, araştırma yapılan konuyla ilgili birincil veya ikincil kaynaklardan elde edilen basılı ve elektronik bilgilerin gözden geçirilerek analiz edilmesidir (Bowen, 2009; Özkan, 2021).

Araştırmanın örneklemini belirlemede, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda en nitelikli ve derin bilgiye ulaşabilmek için kullanılan örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmada incelenecek çalışmalar belirlenen amaç doğrultusunda örneklem grubu (okul öncesi dönem çocukları, okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adayları, okul öncesi dönem çocuklarının aileleri), araştırma konusu (psikolojik dayanıklılık) ve araştırmanın tamamlandığı yıl dikkate alınarak belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklem grubunu, Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nden elde edilen 27 yüksek lisans tezi, 5 doktora tezi ve 1 tıpta uzmanlık tezi olmak üzere toplam 33 tez oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecinde, YÖK Ulusal Tez Merkezi (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>)’nde “dayanıklık, dayanıklılık, ego dayanıklılığı, ego dayanıklılığı, ego sağlamlığı, ego yılmazlığı, psikolojik dayanıklılık, psikolojik dayanıklılık, psikolojik sağlamlık, sağlamlık, yılmazlık” olmak üzere 11 anahtar kelime grubu kullanılarak tarama yapılmıştır. Anahtar kelimeler belirlenirken psikolojik dayanıklılık alanında araştırmalar yürüten üç doktoralı öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Tarama yapılırken tarih aralığı 2000-2021 olarak belirlenmiştir. Yıl dışında tezlerle ilgili bir diğer kriter, okul öncesi dönemi kapsamıdır. Bu bağlamda, okul öncesi dönem çocukları, okul öncesi dönemde çocuğu olan anne-babalar, okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarını kapsamayan psikolojik dayanıklılık tezleri kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca okul öncesi dönemin yanı sıra ilkokul, ortaokul, lise dönemi çocuklarını, okul öncesi öğretmenlerin yanı sıra farklı branşlardan öğretmenleri, okul öncesi öğretmen adayları ile farklı bölümlerdeki lisans öğrencilerini, okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin yanı sıra daha büyük yaş grubu çocukları olan aileleri kapsayan çalışmalar kapsam dışında bırakılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde

“psikolojik dayanıklılık” anahtar kelimesi ile 738 teze ulaşılmış, belirlenen kriterlere uygun 10 yüksek lisans tezi, 3 doktora tezi ve 1 tıpta uzmanlık tezi çalışmaya dâhil edilmiştir. “Psikolojik sağlamlık” anahtar kelimesi ile 478 teze ulaşılmış, 5 yüksek lisans tezi ve 2 doktora tezi örneklem grubuna alınmıştır. “Psikolojik dayanıklılık” anahtar kelimesi ile 18 teze ulaşılmış ve 1 yüksek lisans tezi çalışmaya alınmıştır. “Ego sağlamlığı” anahtar kelimesi ile 16 teze ulaşılmış, 2 yüksek lisans tezi araştırmada yer almıştır. “Yılmazlık” anahtar kelimesi ile 187 teze ulaşılmış, 7 yüksek lisans tezi çalışmaya alınmıştır. “Dayanıklılık” anahtar kelimesi ile 147 teze ulaşılmış ve kriterlere uygun herhangi bir tez bulunamamıştır. “Sağlamlık” anahtar kelimesi ile 990 teze ulaşılmış ve 1 yüksek lisans tezi araştırmada yer almıştır. “Dayanıklılık” anahtar kelimesi ile 1006 tez sonucuna ulaşılmış ve 1 yüksek lisans tezi çalışmaya alınmıştır. “Ego dayanıklılığı”, “ego dayanıklılığı” ve “ego yılmazlığı” anahtar kelimeleri ile kayıtlı tez bulunamamıştır.

Araştırma konusuna uygun olarak belirlenen lisansüstü tezler araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir. Veriler, 3 Temmuz 2022- 7 Aralık 2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	Yüksek lisans tezi		Doktora tezi		Tıpta uzmanlık tezi	
	n	%	n	%	n	%
2000	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2001	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2002	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2003	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2004	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2005	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2006	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2007	0	0.0	0	0.0	0	0.0

2008	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2009	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2010	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2011	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2012	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2013	1	4.0	0	0.0	0	0.0
2014	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2015	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2016	2	7.0	1	20.0	0	0.0
2017	1	4.0	0	0.0	0	0.0
2018	2	7.0	1	20.0	0	0.0
2019	3	11.0	0	0.0	1	100.0
2020	7	26.0	2	40.0	0	0.0
2021	11	41.0	1	20.0	0	0.0
TOPLAM	27	100.0	5	100.0	1	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2000-2021 yılları arasında okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konulu 33 tezin 27’si (%81.9) yüksek lisans, 5’i (%15.1) doktora, 1’i (%3.0) tıpta uzmanlık tezidir. Türkiye’de okul öncesi alanda psikolojik dayanıklılık konulu tezlerde ilk yüksek lisans tezinin 2013; ilk doktora tezinin 2016’da tıptan uzmanlık tezinin 2019’da tamamlandığı görülmektedir.

Tablo 2. Yüksek lisans tezlerinin yazar soyadı/yılı, başlığı, türü, yöntemi, örneklem grubu, gerçekleştirildiği il ve ölçme araçlarına göre dağılımı

Yazar Soyadı / Yılı	Tezin başlığı	Tezin Türü	Örneklem grubu ve gerçekleştirildiği il	Ölçme araçları
---------------------	---------------	------------	---	----------------

Akgün, 2021	Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık ve iş doyum düzeylerinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	1066 okul öncesi öğretmeni / Türkiye geneli.	Genel Bilgi Formu Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Minnesota İş Doyumu Ölçeği
Avunduk, 2021	Pandemi döneminde yeni doğum yapmış annelerin depresyon düzeyleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	0-3 aylık, 3-6 aylık, 6-9 aylık, 9-12 aylık ve 12-18 aylık bebeği olan 297 anne / Türkiye geneli.	Demografik Bilgi Formu, Yetişkin Dayanıklılık Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği
Aydın, 2018	5-6 yaş okul öncesi eğitim alan çocukların sosyal duygusal uyumu, anne-babaların evlilik doyumu ve aile yılmazlığı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	5-6 yaş (208 çocuk) ve ebeveynleri (208 anne ve 208 baba) / Denizli	Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme - 30 Ölçeği (SYDD-30), Evlilik Yaşam Ölçeği, Aile Yılmazlık Ölçeği
Bilge, 2020	Babaların psikolojik sağlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeylerine etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi dönem çocuğu olan 240 baba / Adana	Baba Katılım Ölçeği, Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği
Balaban, 2020	5-6 yaş grubunda çocuğu olan anne babaların kabul-red düzeyleri ile çocukların yılmazlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	5-6 yaş grubundan 290 çocuk, anneleri, babaları / Zonguldak	Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRO) (Anne ve Baba Kısa Form), Erken Çocuklukta Yılmazlık Ölçeği (ECYO)
Çetinkaya, 2021	Ego sağlamlığı ve mizaç özelliklerinin okul öncesi çocukların ruhsal uyumlarına etkisi	Yüksek lisans tezi	5-6 yaş grubu çocuğa sahip 311 anne / Türkiye geneli	Kişisel Bilgi Formu, Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği, Çocuklar İçin Mizaç Ölçeği (ÇİMO), Hacettepe Ruhsal Uyum Ölçeği

Durgut, 2021	3-6 yaş grubu kanser hastası çocukların ebeveynlerinde öz duyarlık, psikolojik dayanıklılık ve depresif belirtiler	Yüksek lisans tezi	3-6 yaş grubu çocuğa sahip 242 ebeveyn (110 kanser hastası çocuğun ebeveyni ve 132 sağlam çocuğun ebeveyni) / Türkiye geneli	Hasta Çocuk Ebeveyni ve Sağlam Çocuk Ebeveyni Kişisel Bilgi Formu, Öz Duyarlık Ölçeği (ÖDÖ), Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ), Beck Depresyon Envanteri (BDE)
Erkal Çil, 2016	Okulöncesi öğretmenlerinin özyeterlik inançları, örgütsel adalet ve destek algıları, öğrenilmiş güçlülük ve tükenmişliklerinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	174 okul öncesi öğretmeni / Burdur	Kişisel Bilgi Formu, Genel Öz Yeterlik Ölçeği, Örgütsel Adalet Ölçeği, Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği, Ego Sağlamlığı Ölçeği, Tükenmişlik Kısa Versiyon Ölçeği
Erdem, 2017	Okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaşındaki çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörlerin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	4- 5 yaş grubu 415 çocuğun ebeveynleri ve öğretmenleri / Şanlıurfa	Kişisel Bilgi Formu, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu, Risk Faktörleri Listesi, Erken Çocuklukta Yılmazlık Ölçeği (EÇYÖ), Erken Çocuklukta Yılmazlığı Koruyucu Faktörler Ölçeği (EÇYKFÖ)
Ergenç, 2016	Anasınıfı öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin sosyal becerileri ve empatik eğilim düzeyleri üzerindeki rolü	Yüksek lisans tezi	116 anasınıfı öğretmeni / İstanbul	Kişisel Bilgi Formu, Empatik Eğilim Ölçeği, Duygusal Dayanıklılık Ölçeği, Sosyal Beceri Ölçeği
Gün, 2021	Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağlık düzeyleri ile akran zorbalığı ilişkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi	Yüksek lisans tezi	60 ay ve üzeri 366 çocuk / Ankara	Genel Bilgi Formu, Okul Öncesi Çocuklar İçin Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Sağlık Ölçeği (PERIK), Zorba ve Kurban Çocuk Davranışlarını Değerlendirme Formu (ZKÇDDF)

İldeniz, 2021	Koronavirüs pandemisinde annelerin ebeveynlik stresleri, aile dayanıklılıkları ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiler	Yüksek lisans tezi	3-6 yaş arası çocuğu olan 303 anne / Türkiye geneli	Demografik Bilgi Formu, Risk Faktörleri Belirleme Listesi, Aile Yılmazlık Ölçeği, Ebeveynlik Stres Ölçeği, Ebeveyn Tutum Ölçeği
Kara, 2019	Zihinsel özel gereksinimi olan çocuk annelerinde psikolojik sağlamlık ve baba katılımı ilişkisi	Yüksek lisans tezi	3-6 yaş arası zihinsel özel gereksinimi olan 120 çocuğun anne ve babaları / Sivas	Kişisel Bilgi Formu, Yetişkin Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (YPSÖ), Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)
Kındıroğlu, 2018	Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişki	Yüksek lisans tezi	3-6 yaş grubundan 300 çocuk ve anne-babaları / İstanbul	Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği
Kömürcü, 2020b	Otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuğa sahip ebeveynlerin yılmazlık ve yetersizlikten etkilenme derecesini algılama düzeylerinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	OSB tanısı almış çocuğa sahip 115 ebeveyn ve OSB tanılı çocuklara eğitim veren 115 uzman / Eskişehir, Denizli, Aydın	Demografik Bilgi Formu, Uyarlanmış Otizm Davranış Kontrol Listesi (U-ODKL), Aile Yılmazlık Ölçeği (AYÖ), Yetersizlikten Etkilenme Derecesini Algılama Ölçeği (YEDA)
Meriç, 2020	Şefkat korkusu, öz-anlayış ve psikolojik dayanıklılık: Okul öncesi eğitime devam eden çocukların ebeveynleri üzerine bir araştırma	Yüksek lisans tezi	2-6 yaş okul öncesi eğitime devam eden 270 çocuğun ebeveynleri / İstanbul	Kişisel Bilgi Formu, Şefkat Korkusu Ölçeği, Öz-Anlayış Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Özdemir, 2021	Okul öncesi dönem çocuklarında iyi oluşun yordayıcıları olarak anne ebeveynlik tutumları ve kaygı	Yüksek lisans tezi	36-72 ay aralığında 430 çocuk ve anneleri / Tokat	Kişisel Bilgi Formu, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ), Yeniden Düzenlenen Okul Öncesi Kaygı Ölçeği, Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PERIK)
Özden, 2021	Postpartum depresyon ile öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ilişkisi	Yüksek lisans tezi	1 ile 12 ay arasında doğum yapmış olan 120 anne / Türkiye geneli	Demografik Bilgi Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyonu Ölçeği, Öz-Anlayış Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği
Özpeynirci, 2021	Postpartum depresyon belirtileri ile öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	3 ve 6. aylar arasında bebeği olan 250 anne / İstanbul	Sosyodemografik Bilgi Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Öz Duyarlılık Ölçeği
Özyedek, 2020	0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin psikolojik sağlık düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki (Adana örneği)	Yüksek lisans tezi	360 yetişkin (180 ebeveyn olan-180 ebeveyn olmayan) / Adana	Kişisel Bilgi Formu, Yetişkinler İçin Psikolojik Sağlık Ölçeği, Problem Çözme Becerileri Envanteri
Safalı, 2021	Sosyoekonomik açıdan dezavantajlı olan beş yaş çocuklarının yılmazlık düzeyleri, problem çözme becerileri ve annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	5 yaş grubundan 208 çocuk ve anneleri/ Batman	Kişisel Bilgi Formu, Erken Çocuklukta Yılmazlık Ölçeği, Problem Çözme Becerisi Ölçeği, Ebeveyn Tutum Ölçeği
Saki, 2020	Montessori felsefesi ile eğitim alan 24-72 ay arası çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi	Yüksek lisans tezi	24-72 aylık (20 çocuk) / Nevşehir	Katılımlı Gözlem Tekniği

Selçuklu, 2013	Örgütsel bağlılığın bir yordayıcısı olarak kurum kültürü ve psikolojik dayanıklılık: Okulöncesi öğretmenler üzerine bir çalışma	Yüksek lisans tezi	267 okul öncesi öğretmeni / Kayseri	Kişisel Bilgi Formu, Örgütsel Bağlılık Ölçeği, Okul Kültürü Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği
Taştüner, 2021	Covid-19 pandemi sürecinde 3-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal sağlamlık ve psikolojik iyi oluş durumlarının incelenmesinde okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlerinin görüşleri	Yüksek lisans tezi	3-6 yaş grubundan 120 çocuğun ebeveynleri, okul öncesi öğretmenleri / Türkiye geneli	Sosyodemografik Bilgi Formu, Okul Öncesi Çocuklar İçin Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (PERIK), Okul Öncesi Kaygı Ölçeği
Tok, 2020	Okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş grubu çocukların yılmazlık düzeyleri ile matematik ve bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	5 yaş grubu (384 çocuk) / Malatya	Çocuk Kişisel Bilgi Formu, Risk Faktörleri Listesi, Erken Çocuklukta Yılmazlık Ölçeği, Erken Çocukluk Dönemi Matematik Eğitimi İçerik Standartları Ölçeği, Fen Süreçleri Gözlem Formu
Topcu, 2019	Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarının psikolojik sağlamlık açısından incelenmesi	Yüksek lisans tezi	204 resimli çocuk kitabı / Ankara	Resimli Çocuk Kitaplarında Psikolojik Sağlamlığı İnceleme Kontrol Listesi
Uslu, 2019	Okul öncesi dönem çocukların yılmazlıkları ile sosyal değerleri kazanımları ve ailelerin yılmazlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	48-72 ay arasındaki 220 çocuk ve aileleri / Ankara	Kişisel Bilgi Formu, Erken Çocuklukta Yılmazlık Ölçeği, Okul Öncesi Sosyal Değerler Kazanımı Ölçeği, Aile Yılmazlığı Değerlendirme Ölçeği

Tablo 2'ye göre Türkiye'de okul öncesi dönemde 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu 27 yüksek lisans tezinin örneklem gruplarına bakıldığında, çalışmalardan 5'nin (%18.5) okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle, 4'ünün (%14.8) okul öncesi öğretmenleriyle, 4'ünün (%14.8) okul öncesi dönem çocukları, anne ve babalarıyla, 3'ünün (%11.1) okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babalarla, 3'ünün (%11.1) okul öncesi dönem çocuklarıyla, 2'sinin (%7.4) okul öncesi dönem çocuğu ve anneleriyle, 2'sinin (%7.4) okul öncesi dönem anne-babaları ve öğretmenleriyle, 1'inin (%3.7) okul öncesi dönem çocuğu

olan babalarla, 1'nin (%3.7) okul öncesi dönem çocukları olan anne babalar ile küçük çocuklarla çalışan uzmanlarla, 1'inin (%3.7) okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babalar ve anne baba olmayan yetişkinlerle, 1 tezin de (%3.7) resimli çocuk kitaplarıyla gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tezlerin gerçekleştirildikleri illere göre dağılımlarında, 7'sinin (%24.2) Türkiye genelinde, 4'ünün (%14.0) İstanbul'da, 3'ünün (%10.4) Ankara'da, 2'sinin (%7.0) Denizli'de, 2'sinin (%7.0) Adana'da, diğerlerinin de birer (%3.4) çalışma olmak üzere Eskişehir, Aydın, Kayseri, Malatya, Şanlıurfa, Zonguldak, Burdur, Sivas, Tokat, Batman, Nevşehir'de gerçekleştirildiği görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının tek başına ya da yetişkinlerle yer aldığı 9 tezin 2'sinde (%22.2) 5-6 yaş, 2'sinde (%22.2) 3-6 yaş, 2'sinde (%22.2) 5 yaş, 1'inde (%11.1) 60 ay ve üzeri, 1'inde (%11.1) 2-6 yaş, 1'inde (%11.1) 4-6 yaş grubundan çocukların yer aldığı görülmektedir.

Yüksek lisans tezlerinin 10'unda (%37.0) üç ölçme aracı, 10'unda (%37.0) dört ölçme aracı, 3'ünde (%11.1) beş ölçme aracı, 2'sinde (%7.4) bir ölçme aracı, 1'inde (%3.7) iki ölçme aracı, 1'inde (%3.7) altı ölçme aracı kullanmıştır.

Tablo 3. Doktora tezlerinin yazar soyadı/yılı, başlığı, türü, yöntemi, örneklem grubu, gerçekleştirildiği il ve ölçme araçlarına göre dağılımı

Yazar Soyadı / Yılı	Tezin başlığı	Tezin Türü	Örneklem grubu ve gerçekleştirildiği il	Ölçme araçları
Atan, 2020	5-6 yaş çocuklarda psikolojik iyi oluş: Bir model önerisi ve ebeveynler ile öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcı rolü	Doktora tezi	1. çalışma grubu 652 anne, 407 baba ve 783 öğretmen. 2. çalışma grubu 60-72 aylık 448 çocuk, 224 öğretmen, 426 anne, 421 babadan veriler toplanmış, 345 çocuk için anne, baba ve öğretmen birlikte ölçekleri doldurmuşlardır./ Denizli	Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ), Ego Durumları Ölçeği, 5/6 Yaş Çocukları için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (5/6 Yaş ÇOPIOÖ), Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Sağlık Ölçeği (PERIK)
Kömürcü, 2020a	Erken ve zamanında doğumda anne bebek bağlanmasının koruyucu faktörler ve risk faktörleri açısından değerlendirilmesi	Doktora tezi	Ön çalışma: Erken doğum yapan ve bebeği kuvözde kalan 194 anne ve zamanında doğum yapmış ve bebeği kuvözde kalmayan 238 anne/	Demografik Bilgi Formu Anne Bebek Temas Engelleri Ölçeği (ABTEÖ), Perinatal Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği-II (PTÖ-II), Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği

Ana çalışma: Erken doğum yapan ve bebeği kuvözde kalan ile zamanında doğum yapan ve bebeği kuvözde kalmayan 652 anne. / Ankara

(DASÖ), Connor-Davidson Psikolojik Sağlık Ölçeği (CDPSÖ), Maternal Bağlanma Ölçeği (MBÖ), Ana Babaya Bağlanma Ölçeği (ABBÖ), Ailedeki Koruyucu Etkenler Ölçeği (AKEÖ), Travma Tarama Listesi (TTL) 48-72 Aylık Çocuklar İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Şahan Aktan,
2018

48-72 aylık çocuklar için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin geliştirilmesi ve eğitici drama temelli psikolojik dayanıklılık programının etkisinin incelenmesi

Doktora tezi

Geçerlik güvenilirlik için: 48-72 aylık (328 çocuk), deneysel çalışma için: 60-72 aylık (34 çocuk)/ İstanbul

Tümlü, 2021

Kabul ve Kararlılık Terapisi'ne Dayalı Psiko-eğitim Programının otizm spektrum bozukluğu olan çocuk (3-6 yaş) anneleri ve babalarının psikolojik uyumlarına etkisi

Doktora tezi

Deney öncesi nitel aşamada 29 anne ve 16 baba, deneysel müdahale öncesindeki pilot uygulama da 11 anne ve 6 baba, deneysel aşamada 33 anne ve 30 baba / Eskişehir

Kişisel Bilgi Anketi, Kabul ve Eylem Formu-2, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Connor ve Davison Psikolojik Sağlık Ölçeği, Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu, Araştırmacı Günlükleri

Ünsal, 2016

Okul öncesi çocuklar için psikolojik dayanıklılık programının 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerine ve problem davranışına etkisi

Doktora tezi

5 yaş grubu (67 çocuk) / İstanbul

Kişisel Bilgi Formu Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği

Tablo 3'e göre Türkiye'de okul öncesi dönemde 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış psikolojik dayanıklılık konulu 5 doktora tezinin örneklem gruplarına bakıldığında, çalışmalardan 2'sinin (%40.0) okul öncesi dönem çocuklarıyla, 1'inde (%20.0) okul öncesi dönemde çocuğu olan anne-babalarla, 1'inde (%20.0) okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerle, 1'inde (%20.0) okul öncesi dönemde çocuğu olan anne-baba, öğretmen, çocuklarla çalışıldığı görülmektedir.

Tezlerin gerçekleştirildikleri illere göre dağılımlarında, 2'sinin (%40.0) İstanbul'da, 1'inin (%20.0) Ankara'da, 1'inin (%20.0) Denizli'de, 1'inin (%20.0) Eskişehir'de gerçekleştirildiği görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının tek başına ya da yetişkinlerle yer aldığı 3 tezin 1'inde (%33.3) 60-72 aylık, 1'inde (%33.3), 48-72 aylık, 1'inde (%33.3), 5 yaş grubu çocuklar yer almaktadır.

Doktora tezlerinin 1'inde (%20.0) dokuz ölçme aracı, 1'inde (%20.0) altı ölçme aracı, 1'inde (%20.0) beş ölçme aracı, 1'inde (%20.0) üç ölçme aracı, 1'inde (%20.0) bir ölçme aracı kullanmıştır.

Tablo 4. Tıpta uzmanlık tezlerinin yazar soyadı/yılı, başlığı, türü, yöntemi, örneklem grubu, gerçekleştirildiği il ve ölçme araçlarına göre dağılımı

Yazar Soyadı / Yılı	Tezin başlığı	Tezin Türü	Örneklem grubu ve gerçekleştirildiği il	Ölçme araçları
Enüstün Hürmeydan, 2019	Otizm spektrum bozukluğu tanısı olan çocukların annelerinde ayrılma anksiyetesi bozukluğu, psikolojik dayanıklılık, çift uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	Tıpta uzmanlık tezi	OSB tanılı çocuğu (2-6 yaş) olan 70 anne ve kontrol grubu oluşturmak üzere sağlıklı çocuğu olan 74 anne / İstanbul	Sosyodemografik Bilgi Formu, Ayrılma Anksiyetesi Belirtileri için Yapılandırılmış Klinik Görüşme, Ayrılma Anksiyetesi Belirti Envanteri (AABE), Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi (YAA) Anketi, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ), Beck Depresyon Envanteri, Beck Anksiyete Ölçeği

Tablo 4'de, konu ile ilgili tek olan tıpta uzmanlık tezinin okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle, İstanbul'da gerçekleştirildiği ve sekiz ölçme aracı kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Lisansüstü tezlerin yöntemine göre dağılımı

Yöntem	Yüksek lisans tezi		Doktora tezi		Tıpta Uzmanlık Tezi	
	n	%	n	%	n	%
Nicel	24	89.0	4	80.0	1	100.0
Nitel	2	7.0	0	0.0	0	0.0
Karma	1	4.0	1	20.0	0	0.0
TOPLAM	27	100.0	5	100.0	1	100.0

Tablo 5'e bakıldığında, örneklem grubundaki tezlerin 29'u (%87.8) nicel, 2'si (%6.1) nitel, 2'si de (%6.1) karma desende hazırlanmıştır. Yüksek lisans (%89.0) ve doktora (%80.0) tezlerinin çoğunluğu ve tek olan tıpta uzmanlık tezi, nicel yöntemle sahiptir.

Tablo 6. Lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı

Araştırma Deseni	Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%
Nicel Araştırma Desenleri						
Tarama	2	8.3	1	25.0	0	0.0
İlişkisel Tarama	20	83.3	1	25.0	1	100.0
Tanımlayıcı	1	4.2	0	0.0	0	0.0
Tanımlayıcı ve analitik	1	4.2	0	0.0	0	0.0
Deneysel	0	0.0	1	25.0	0	0.0
Tarama ve deneysel	0	0.0	1	25.0	0	0.0
TOPLAM	24	100.0	4	100.0	1	100.0
Nitel Araştırma Desenleri						
Fenomenolojik	2	100.0	0	0.0	0	0.0
TOPLAM	2	100.0	0	0.0	0	0.0
Karma Araştırma Desenleri						
Keşfedici Sıralı	1	100.0	0	0.0	0	0.0
İç içe desen	0	0.0	1	100.0	0	0.0
TOPLAM	1	100.0	1	100.0	0	0.0

Tablo 6'ya göre konu ile ilgili yüksek lisans tezlerinin 24'ü (%88.9) nicel, 2'si (%7.4) nitel, 1'i (%3.7), karma desende hazırlanmıştır. Nicel desendeki yüksek lisans tezlerinin 20'si (%83.3) ilişkisel tarama, 2'si (%8.3) tarama, 1'i (%4.2) tanımlayıcı, 1'i (%4.2) tanımlayıcı ve analitik desende; nitel olan 2 tez (%100.0) fenomenolojik desende, karma olan 1 tez (%100.0) ise keşfedici sıralı desende hazırlanmıştır. Doktora tezlerinin 4'ü (%80.0) nicel, 1'i (%20.0) niteldir. Nicel doktora tezlerinin 1'i tarama (%25.0), 1'i ilişkisel tarama deneysel (%25.0), 1'i (%25.0) tarama ve 1'i (%25.0) deneysel desendedir. Tıpta uzmanlık tezi, nicel ve ilişkisel tarama desenindedir.

Tablo 7. Lisansüstü tezlerin anahtar kelimelere göre dağılımı

Anahtar kelimeler	Yüksek lisans tezi		Doktora tezi		Tıpta uzmanlık tezi	
	n	%	n	%	n	%
Dayanıklık	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
Ego dayanıklılığı	0	0.0	0	0.0	0	0.0

Ego dayanıklılığı	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Ego sağlamlığı	2	7.4	0	0.0	0	0.0
Ego yılmazlığı	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Psikolojik dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
Psikolojik dayanıklılık	10	37.0	3	60.0	1	100.0
Psikolojik sağlamlık	5	18.5	2	40.0	0	0.0
Sağlamlık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
Yılmazlık	7	26.0	0	0.0	0	0.0
TOPLAM	27	100.0	5	100.0	1	100.0

Tablo 7 incelendiğinde, konu ile ilgili tezlerde 7 anahtar kelime kullanılmaktadır. En sık rastlanılan anahtar kelime 14 (%42.4) tez ile psikolojik dayanıklılık, ikinci sırada 7 (%21.2) tez ile psikolojik sağlamlık ve yine 7 (%21.2) tez ile yılmazlık, üçüncü sırada ise 2 (%6.1) teze ego sağlamlığı gelmektedir.

Tablo 8. Lisansüstü tezlerin veri toplama zamanlarına göre dağılımı

Veri Toplama Zamanları	Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%
Boylamsal	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Kesitsel	27	100.0	5	100.0	1	100.0
TOPLAM	27	100.0	5	100.0	1	100.0

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya dâhil edilen tezlerin tamamı veri toplama zamanı olarak kesitsel desenedir.

Tablo 9. Lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı

Konular	Yüksek lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%
1. Akran zorbalığı ve psikolojik sağlamlık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
2. Anne ebeveynlik tutumları ve kaygıya göre çocuklarda iyi oluş	1	3.7	0	0.0	0	0.0

3. Anne-babaların kabul-red düzeyi ve çocukların yılmazlıkları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
4. Babaların psikolojik sağlamlıkları ve çocuk bakım uygulamalarına katılımı	1	3.7	0	0.0	0	0.0
5. Çocukların sosyal duygusal uyumu, anne-babaların evlilik doyumu ve aile yılmazlığı	1	3.7	0	0.0	0	0.0
6. Çocukların yılmazlık ile sosyal değer kazanımları ve aile yılmazlıkları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
7. Çocukların yılmazlık, matematik ve bilimsel süreç becerileri	1	3.7	0	0.0	0	0.0
8. Çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörler	1	3.7	0	0.0	0	0.0
9. Ebeveyn ve öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları psikolojik iyi oluşları ile çocukların psikolojik iyi oluşları	0	0.0	1	20.0	0	0.0
10. Ebeveynlerde şefkat korkusu, öz anlayış ve psikolojik dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
11. Ebeveynlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve problem çözme becerileri	1	3.7	0	0.0	0	0.0
12. Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılıkları, çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
13. Ego sağlamlığı, mizaç ve ruhsal uyum	1	3.7	0	0.0	0	0.0
14. Erken ve zamanında doğumda anne bebek bağlanması	0	0.0	1	20.0	0	0.0
15. Kanser hastası çocukların ebeveynlerinde öz duyarlık, psikolojik dayanıklılık ve depresif belirtiler	1	3.7	0	0.0	0	0.0

16. Montessori ve psikolojik dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
17. Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel bağlılığı, kurum kültürü ve psikolojik dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
18. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları, örgütsel adalet ve destek algıları, öğrenilmiş güçlük ve tükenmişlikleri	1	3.7	0	0.0	0	0.0
19. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılıkları, sosyal becerileri ve empatik eğilim düzeyleri	1	3.7	0	0.0	0	0.0
20. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılıkları ve iş doyum düzeyleri	1	3.7	0	0.0	0	0.0
21. Ölçek ve program geliştirme	0	0.0	1	20.0	0	0.0
22. Özel gereksinimli olma çocuğu olan annelerdeki ayrılma anksiyetesi bozukluğu, psikolojik dayanıklılık ve çift uyumu	1	3.7	0	0.0	0	0.0
23. Özel gereksinimli çocuğu olan annelerin psikolojik sağlamlık düzeyi ve baba katılımı	0	0.0	0	0.0	1	100.0
24. Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin yılmazlık ve yetersizlikten etkilenme derecesi	1	3.7	0	0.0	0	0.0
25. Pandemide çocukların sosyal duygusal sağlamlık ve psikolojik iyi oluşları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
26. Pandemi döneminde annelerin ebeveynlik stresleri, aile dayanıklılıkları ve çocuk yetiştirme tutumları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
27. Pandemi döneminde yeni doğum yapmış olma, depresyon ve psikolojik dayanıklılık	1	3.7	0	0.0	0	0.0

28. Postpartum depresyon, öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık	2	7.4	0	0.0	0	0.0
29. Program geliştirme ve özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin psikolojik uyumu	0	0.0	1	20.0	0	0.0
30. Program geliştirme, problem davranışlar ve sosyal beceriler	0	0.0	1	20.0	0	0.0
31. Resimli çocuk kitapları ve psikolojik sağlamlık	1	3.7	0	0.0	0	0.0
32. Sosyoekonomik düzey, çocukların yılmazlık, problem çözme becerileri ve annelerin ebeveyn tutumları	1	3.7	0	0.0	0	0.0
TOPLAM	27	100.0	5	100.0	1	100.0

Tablo 9’da, tezlerin konu dağılımlarına bakıldığında, postpartum depresyon, öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık konu başlığındaki iki tez (%7.4) dışındaki diğer tezlerin farklı sayıda ve çeşitli konu başlıklarına sahip oldukları görülmektedir.

Tartışma

Konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, 21 yıl içerisinde okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılıkla ilgili 33 tezin tamamlandığı ve tezlerin önemli bir bölümünün yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Yüksek lisansta 2013’e, doktora da 2016’ya kadar konu ile ilgili tamamlanmış bir teze rastlanılmamıştır. Örneklem grubundaki tek tıpta uzmanlık tezinin 2019’da, dolayısıyla yakın bir tarihte tamamlandığı görülmektedir. Konu ile ilgili yüksek lisans tezlerinin 2017’den itibaren düzenli olarak artış gösterdiği, en fazla sayıda tezin 2021’e ait olduğu belirlenmiştir. Örneklem grubundaki tezlerin türlerine ve yıllarına göre dağılımları incelendiğinde, okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konusunun Türkiye için lisansüstü çalışmalar açısından yeni ve az çalışılan başlıklardan biri olduğu söylenebilir. Dolayısıyla genel olarak okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konusu ile ilgili tezlerin sayı olarak artması önem taşımaktadır. Bulgular, doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin yüksek lisans tezlerine göre artmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Uluslararası düzeyde okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık tezlerinin 1980’lerin başlarına kadar dayandığı görülmektedir. Örnek olarak, Lorch (1981) konu ile ilgili New York’taki Hofstra Üniversitesi’nde tamamladığı doktora tezinde, serebral palsili okul öncesi dönem çocuklarının başa çıkma davranışlarını ele

almıştır. Yirmi sekiz çocukla gerçekleştirilen çalışmada, engel düzeyi ile başa çıkma stratejileri arasında olumsuz yönde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Yüksek lisans tezlerindeki örneklem gruplarına bakıldığında, en sık okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle çalışmaların gerçekleştirildiği, ikinci sırada da okul öncesi öğretmenleri, okul öncesi dönem çocukları ve çocukların anne-babaları ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneklem grupları açısından yüksek lisans tezlerinin; öğretmenler, anne-babalar, çocuklar, uzmanlar, anne baba olmayan yetişkinler, resimli çocuk kitapları şeklinde çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Ayrıca tezlerde yetişkinler, çocuklar gibi farklı yaş gruplarının yer alabildiği görülmektedir. Bulgular doğrultusunda, yalnızca okul öncesi dönem çocuklarının, babaların ve çocuk kitapları gibi dokümanların örneklem grubunda yer aldığı çalışmaların artırılması gerektiği ifade edilebilir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarıyla ilgili yapılmış psikolojik dayanıklılık konulu yüksek lisans tezine rastlanılmamıştır.

Yüksek lisans tezlerinin gerçekleştirildikleri illerde, coğrafi bölge açısından çeşitlilik olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra il açısından çalışmaların önemli bir bölümünün büyük şehirlerde gerçekleştiği görülmektedir. Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konusundaki tezlerin küçük illerde de gerçekleştirilmesi, il çeşitliliğinin artırılması önem taşımaktadır. Yüksek lisans tezlerinin önemli bir bölümü belli bir il ya da iller belirlenmeden Türkiye genelinde gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, 2021 yılında tamamlanmış tezlerin Türkiye genelinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durum, Pandemi dönemindeki kısıtlamalarla açıklanabilir. Okulların kapalı olması, tam kapanmaların uygulanmasından dolayı veri toplama süreci bu döneme denk gelen tezler için Türkiye geneli uygulamaların tercih edildiği söylenebilir. Özellikle GOOGLE Form gibi uygulamalar sonucunda, online ortamda veri toplamak kolaylaşmıştır. Bu açıdan teknolojik gelişmelerin araştırmalara yansımaları olabildiği görülmektedir. Nitekim Hemşinli ve Güneş (2015), bilgisayar destekli anket sisteminin ve dijital arşiv sisteminin zamanla ilgili ve ekonomik açıdan avantajlarının olduğunu ifade etmiştir. Yüksek lisans tezlerindeki ölçme araçlarının 1 ile 6 arasında farklılık gösterebildiği, en fazla 3 ve 4 ölçme aracının kullanıldığı belirlenmiştir.

Doktora tezlerinin örneklem gruplarında, okul öncesi dönem çocuklarla çalışılan tezlerin, diğer örneklem gruplarına göre daha fazla olduğu söylenebilir. Bununla birlikte anneler, anne-babalar, anne-baba-çocuk-öğretmen şeklinde çeşitli veri kaynağına yer veren tezler bulunmaktadır. Doktora tezlerinde de yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi yalnızca okul öncesi öğretmen adaylarının yer aldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Doktora tezlerinin büyük şehirlerde gerçekleştirildiği, Türkiye genelini kapsayan bir çalışmanın olmadığı görülmektedir.

Doktora tezlerinin büyük şehirlerde gerçekleştirilmesi, doktora programlarının yüksek lisans programları kadar yaygın olmaması ile açıklanabilir. Doktora tezlerindeki ölçme araçlarının 1 ile 9 arasında farklılık gösterebildiği belirlenmiştir.

Konu ile ilgili tek olan tıpta uzmanlık tezinin okul öncesi dönem çocuğu olan annelerle ve İstanbul'da gerçekleştirildiği ve sekiz ölçme aracı kullanıldığı görülmektedir.

Bulgulara göre özellikle doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinde 2 ve 3 yaş grubu çocuklarla yapılmış tezlere rastlanılmamaktadır. Dolayısıyla okul öncesi dönem çocuklarıyla ilgili yaş gruplarının çeşitlilik gösterebileceği düşünülmektedir.

Örnekleme grubundaki tezler içerisinde nicel, nitel ve karma desende tezlere rastlanılmasına karşılık, çoğunluğu nicel desende hazırlanmıştır. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin çoğunluğu ile tıpta uzmanlık tezi nicel yöntemde sahiptir. Nitel yöntemde hazırlanmış doktora ve tıpta uzmanlık tezine rastlanılmamıştır. Dolayısıyla okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık konulu tezler içerisinde nitel ve karma desendeki çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Farklı araştırma desenine sahip çalışmalar, konu ile ilgili değişkenlerin farklı şekillerde ele alınmasını sağlayıp bulgular açısından çeşitlilik meydana getirebilecektir. Arı Arat ve Gülay Ogelman (2022), okul öncesi dönemde mizaç konulu 48 tezi inceledikleri çalışmalarında, nicel yöntemin en sık kullanılan yöntem olduğunu, nitel ve karma desende hazırlanmış tezlerin artması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bağlamda, çalışmaların bulgularının birbirini desteklediği söylenebilir.

Konu ile ilgili tezlerin anahtar kelimeler açısından dağılımına bakıldığında, 7 anahtar kelime kullanıldığı görülmektedir. Anahtar kelimeler içerisinde en sık tercih edileni psikolojik dayanıklılık olmakla birlikte çeşitlilik de söz konusudur. Nitekim Basım ve Çetin (2011), Türkiye'deki alan yazın incelendiğinde, psikolojik dayanıklılık kavramının farklı anlamlarda kullanılabildiğini ve çeviri çalışmalarında ortak bir kavram üzerinde uzlaşamadığını ifade etmiştir. Bu durumun tezlerdeki anahtar kelime dağılımındaki çeşitliliği açıklayabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaya dâhil edilen tezler, veri toplama zamanına göre incelendiğinde, yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık olmak üzere 33 tezin kesitsel desende hazırlandığı, boylamsal bir çalışmanın olmadığı belirlenmiştir. Bulgulara göre okul öncesi dönem konulu psikolojik dayanıklılık tezlerinde boylamsal çalışmalara ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Mansour'un (2019) çalışmasında, mültecilik ve zorunlu göç kavramlarının psikolojik dayanıklılık açısından ele alındığı 20 makale incelenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, nitel ve karma araştırmalardaki

artış belirtilmiş ve boylamsal çalışmaların eksikliğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca ölçme araçlarının artırılması, kültürlerarası tanımların ve psikolojik dayanıklılık tanımlarının örneklem grubu bakış açısından da yapılması gerekliliği belirtilmiştir (Mansour, 2019). Bu çalışma ile Mansour (2019)'un çalışmasının bulguları örtüşmektedir.

Tezlerin konu dağılımlarına bakıldığında postpartum depresyon, öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık konu başlığındaki iki tez dışında, tezlerin farklı konu başlıklarına sahip oldukları, konu ve değişken açısından çeşitliliğin görüldüğü söylenebilir. Bu durum, son zamanlarda artış gösteren bir konu olarak psikolojik dayanıklılığın tezlerde farklı açılardan ele alındığı belirtilebilir.

Öneriler

Genel olarak sonuçlara bakıldığında, okul öncesi dönem konulu psikolojik dayanıklılık tezleriyle ilgili şu öneriler getirilebilir: Öncelikle okul öncesi dönem konulu tez çalışmalarının sayısı olarak artması gereklidir. Konu ile ilgili özellikle doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin artmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Okul öncesi öğretmen adaylarının psikolojik dayanıklılıklarına yönelik tez çalışmaları yapılabilir. Anne-baba-çocuk-öğretmen gibi farklı veri toplama kaynaklarının bir arada yer aldığı ve doküman incelemesini kapsayan tezler hazırlanabilir. Nitel, deneysel ve karma desenlerde tez çalışmalarının sayıca artırılması, konunun farklı şekillerde ele alınmasına katkı sunabilecektir. Konu ile ilgili tezlerde, küçük illerden örneklemeler belirlenebilir. Okul öncesi dönem çocuklarıyla ilgili yaş gruplarının çeşitlilik gösterdiği çalışmalar yapılabilir. Tezlerde, çok sayıda ölçme aracının yer alması, çok sayıda değişkenin ele alınmasına katkı sağlayabilir. Konu ile ilgili boylamsal tezlerin hazırlanması gereklidir. Yapılacak çalışmalarda, var olan tezlerdeki konu ve değişken çeşitliliğinin sağlanması önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Akgün, Ö. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık ve iş doyum düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akyıldırım, P. D. (2017). *Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı algılanan sosyal destek ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Alvord, M. K. & Grados, J. J. (2005). Enhancing resilience in children: A proactive approach. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36(3), 238–245.
<http://dx.doi.org/10.1037/0735-7028.36.3.238>

- Arı Arat, C., & Gülay Ogelman, H. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında mizaç ile ilgili tezlerin analizi. *Asya Öğretim Dergisi*, 10(1),14-34.
- Atan, A. (2020). *5-6 yaş çocuklarda psikolojik iyi oluş: bir model önerisi ve ebeveynler ile öğretmenlerin kişilik tipleri, ego durumları ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcı rolü*. (Doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Avunduk, İ. (2021). *Pandemi döneminde yeni doğum yapmış annelerin depresyon düzeyleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Aydın, A. (2018). *5-6 yaş okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal duygusal uyumu, anne-babaların evlilik doyumu ve aile yılmazlığı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Balaban, S. (2020). *5-6 yaş grubunda çocuğu olan anne babaların kabul-red düzeyleri ile çocukların yılmazlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Balaban Dağal, A. & Bayındır, D. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 132-150. [doi:10.24130/eccd-jecs.196720182169](https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182169)
- Barankin, T. & Khanlou, N. (2007). *Growing up resilient: Ways to build resilience in children and youth*. Canada: CAMH Publications.
- Basım, N. H., & Çetin F. (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Benzies, K., & Mychasiuk, R. (2009). Fostering family resiliency: A review of the key protective factors. *Child & Family Social Work*, 14, 103–114. [doi:10.1111/j.1365-2206.2008.00568x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2008.00568x).
- Bilge, M. (2020). *Babaların psikolojik sağlamlık düzeylerinin çocuk bakım uygulamalarına katılım düzeylerine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Block, J. H., & Block, J. (1980). The role of ego- resiliency in the organization of behavior. (Edt. W. A. Collins), *Development of Cognition, Affect, and Social Relations: The Minnesota Symposia on Child Psychology*, 13, 39-101.

- Bolat, Z. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık ve öz-anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bonanno, G.A. (2005). Resilience in the Face of Potential Trauma. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 135-138. [doi:10.1111/j.0963-7214.2005.00347.x](https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2005.00347.x)
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Campbell, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585-599.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A. & Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationship, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child Development*, 73, 1220-1237.
- Çetinkaya, A. (2021). *Ego sağlığı ve mizaç özelliklerinin okul öncesi çocukların ruhsal uyumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Durgut, T. (2021). *3-6 yaş grubu kanser hastası çocukların ebeveynlerinde öz duyarlılık, psikolojik dayanıklılık ve depresif belirtiler*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Enüstün Hürmeydan, C. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu tanısı olan çocukların annelerinde ayrılma anksiyetesi bozukluğu, psikolojik dayanıklılık, çift uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tıpta uzmanlık tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi. İstanbul.
- Erata, F. & Özbey, S. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların psikolojik sağlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Pearson Journal of Social Sciences - Humanities*, 9, 125-151. [doi:10.46872/pj.171](https://doi.org/10.46872/pj.171)
- Erdem, E. (2017). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaşındaki çocukların yılmazlık özellikleri ve yılmazlığı destekleyici faktörlerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ergenç, B. (2016). *Anasınıfı öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin sosyal becerileri ve empatik eğilim düzeyleri üzerindeki rolü*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

- Erkal Çil, Ö. (2016). *Okulöncesi öğretmenlerinin özyeterlik inançları, örgütsel adalet ve destek algıları, öğrenilmiş güçlülük ve tükenmişliklerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Fergus, S., & Zimmerman, M. A. (2005). Adolescent resilience: A framework for understanding healthy development in the face of risk. *Annual Review of Public Health, 26*, 399–419. [doi:10.1146/annurev.publichealth.26.021304.144357](https://doi.org/10.1146/annurev.publichealth.26.021304.144357)
- Fraser, M. W., Richman, J. M., & Galinsky, M. J. (1999). Risk, protection, and resilience: Toward a conceptual framework for social practice. *Social Work Research, 23*, 129-208. [doi:10.1093/swr/23.3.131](https://doi.org/10.1093/swr/23.3.131)
- Garnezy, N. (1987). Stress, competence, and development: Continuities in the study of schizophrenic adults, children vulnerable to psychopathology and the search for stress-resistant children. *American Journal of Orthopsychiatry, 57*(2), 159-174. [doi:10.1111/j.1939-0025.1987.tb03526.x](https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1987.tb03526.x)
- Gilligan, R. (2000). Adversity, resilience and young people: The protective value of positive school and spare time experiences. *Child and Society, 14*(1), 37-47.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3*(28), 113- 128.
- Goldstein, S., & Brooks, R. B. (2013). Why study resilience? In S. Goldstein and R. B. Brooks (Eds.), *Handbook of resilience in children* (pp. 3–14). Boston: Springer US. [doi:10.1007/978-1-4614-3661-4_1](https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3661-4_1).
- Greene, R. (2002). Human behavior theory: A resilience orientation. In R. Greene (Ed.), *Resiliency: An integrated approach to practice, policy, and research*. (pp.1-28). Washington, DC: NASW Press.
- Gülay Ogelman, H., & Özyürek, A. (2020). Koruyucu ve biyolojik aileye sahip okul öncesi çocukların ego sağlıklarının karşılaştırılması. *Curr Res Soc Sci, 6*(2), 161-169.
- Gün, R. Ş. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağlık düzeyleri ile akran zorbalığı ilişkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gün, R. Ş. & Gültekin Akduman, G. (2022). Okul öncesi çocuklarının psikolojik sağlıklarının akran zorbalığı davranışları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 20*(1), 107-123. [doi:10.37217/tebd.1019516](https://doi.org/10.37217/tebd.1019516)

- Gündüz, B. (2019). *Zorba ve mağdur olan ortaokul öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Gürkan, U. (2006). *Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hemşinli, E., & Güneş, M. (2015). Telekomünikasyon sektöründe veri toplama yöntemleri, yeni yaklaşımlar ve güvenlik. *Social Sciences Research Journal*, 4(2), 232-249.
- İldeniz, B. S. (2021). *Koronavirüs pandemisinde annelerin ebeveynlik stresleri, aile dayanıklılıkları ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kara, A. (2019). *Zihinsel özel gereksinimi olan çocuk annelerinde psikolojik sağlamlık ve baba katılımı ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kararımkak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-138.
- Kındıroğlu, Z. (2018). *Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Kömürcü, B. (2020a). *Erken ve zamanında doğumda Anne bebek bağlanmasının koruyucu faktörler ve risk faktörleri açısından değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kömürcü, B. (2020b). *Otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuğa sahip ebeveynlerin yılmazlık ve yetersizlikten etkilenme derecesini algılama düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Ankara.
- Lorch, N. (1981). *Coping behavior in preschool children with cerebral palsy*. (Doctoral dissertation). USA: Hofstra University.
- Mansour, R. (2019). *Refugee and forced migration: The concept of resilience - a scoping review*. (Master thesis). Canada: McMaster University.
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity: Challenges and prospects. In M. Wang, & E. Gordon (Eds.), *Educational resilience in inner city America: Challenges and prospects* (pp. 3-25). Lawrence Erlbaum.

- Masten A. S. (2001) Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. [doi:10.1037/0003-066X.56.3.227](https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.227)
- Masten, A. S. (2014). Global perspectives on resilience in children and youth. *Child Development*, 85(1), 6-20. [doi:10.1111/cdev.12205](https://doi.org/10.1111/cdev.12205)
- Masten, A. S., Best, K. M. & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2, 425-444.
- Masten, A. S., & Coatsworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children. *American Psychologist*, 53(2), 205-220. [doi:10.1037/0003-066X.53.2.205](https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.2.205)
- Masten, A.S., & Reed, M.G. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Ed.), *The handbook of positive psychology* (pp. 74–88). Oxford University Press.
- Meriç, F. (2020). *Şefkat korkusu, öz-anlayış ve psikolojik dayanıklılık: Okul öncesi eğitime devam eden çocukların ebeveynleri üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Önder A. & Gülay Ogelman, H. (2020). *Çocuk ve psikolojik dayanıklılık*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Öz, F. & Bahadır Yılmaz, E. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özdemir, M. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarında iyi oluşun yordayıcıları olarak anne ebeveynlik tutumları ve kaygı*. (Yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Özden, E. (2021). *Postpartum depresyon ile öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Özkan, U. B. (2021). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Özpeynirci, S. N. (2021). *Postpartum depresyon belirtileri ile öz şefkat ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Özyedek, N. (2020). *0-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki (Adana örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Rak, C. F., & Patterson, L. E. (1996). Promoting resilience in at-risk children. *Journal of Counseling & Development*, 74(4), 368–373. [doi:10.1002/j.1556-6676.1996.tb01881.x](https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1996.tb01881.x)
- Safalı, S. (2021). *Sosyoekonomik açıdan dezavantajlı olan beş yaş çocuklarının yılmazlık düzeyleri, problem çözme becerileri ve annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Saki, H. (2020). *Montessori felsefesi ile eğitim alan 24-72 ay arası çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Selçuklu, A. E. (2013). *Örgütsel bağlılığın bir yordayıcısı olarak kurum kültürü ve psikolojik dayanıklılık: Okulöncesi öğretmenler üzerine bir çalışma*. (Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Smokowski, P. R., Reynolds, A. J. & Bezruczko, N. (2000). Resilience and protective factors in adolescence: An autobiographical perspective from disadvantaged youth. *Journal of School Psychology*, 37(4), 425-448.
- Şahan Aktan, B. (2018). *48-72 aylık çocuklar için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin geliştirilmesi ve eğitici drama temelli psikolojik dayanıklılık programının etkisinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şahan Aktan, B. & Önder, A. (2018). Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 20-30.
- Taştüner, M. (2021). *Covid-19 pandemi sürecinde 3-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal sağlamlık ve psikolojik iyi oluş durumlarının incelenmesinde okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlerinin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Terzi, Ş. (2005). *Öznel iyi olmaya ilişkin psikolojik dayanıklılık modeli*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversite Eğitim Fakültesi*, 35, 297- 306.
- Tok, Y. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş grubu çocukların yılmazlık düzeyleri ile matematik ve bilimsel süreç becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Topcu, Z. G. (2019). *Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarının psikolojik sağlık açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tümlü, C. (2021). *Kabul ve Kararlılık Terapisi'ne Dayalı Psiko-eğitim Programının otizm spektrum bozukluğu olan çocuk (3-6 yaş) anneleri ve babalarının psikolojik uyumlarına etkisi*. (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Uslu, Ş. S. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların yılmazlıkları ile sosyal değerleri kazanımları ve ailelerin yılmazlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ülker Tümlü, G. (2012). *Psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas engellerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ülker Tümlü, G. & Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3, 205-213.
- Ünsal, F. Ö. (2016). *Okul öncesi çocuklar için psikolojik dayanıklılık programının 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerine ve problem davranışına etkisi*. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C. & Parker, G. R. (1991). Developmental and family milieu interview correlates of resilience in urban children who have experienced major life-stress. *American Journal of Community Psychology*, 19, 405-426.
- Yıldız, D., Arslan, E., Eravcı, Ş. N. & Adagideli, F. (2020). Ebeveynlerin internet kullanımı ile okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlamlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 31-45.

Extended Abstract

Introduction: Negative situations experienced in childhood can lead to psychological and emotional problems later in life. Children who can cope with stress, solve problems, provide impulse control, and adapt when faced with these difficult situations in preschool age are considered to be children with resiliency (Gündüz, 2019; Masten, 2001; Masten, Best, and Garmezy, 1990). Resiliency can be expressed as the ability to struggle with stressful situations that may arise in a person because of changing existing conditions and to adapt to changing conditions (Block and Block, 1980). Masten (2001) explained the concept of resiliency as an individual's ability to cope with negativity and achieve good results despite facing serious risks and difficulties. It can be said that individuals with a high level of resiliency can be more adequate in cognitive, social, and emotional terms than individuals with a low level (Gürkan, 2006). Individuals who can communicate more effectively, ask for help when needed, be compatible, provide emotion control, be self-confident, and reach their goals are considered people who can cope with life problems and negative experiences (Saki, 2020). Preschool years are a period of progressing rapid development in terms of development and learning. Therefore, the development of resiliency in the preschool period is of great importance. Learning how to cope and adapt to the difficulties faced by young children will enable them to be more resistant to the problems they experience in the future (Barankin and Khanlou, 2007; Gün and Gültekin Akduman, 2022; Önder and Gülay Ogelman, 2020).

Due to the limited nature of resiliency studies on the preschool period in Turkey, there is a need to increase the studies. Thanks to this study, it is thought that graduate theses on resiliency in the preschool period can be brought together and guidance can be offered for subsequent studies. In this context, the research aims to examine the theses on resiliency completed between the years 2000-2021 covering the preschool period in Turkey.

Method, Sample, and Data Collection Process: In this research, the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods, was used to examine the distribution of graduate theses published in the National Dissertation Center on psychological endurance according to various characteristics. The purposeful sampling method was used to determine the sample of the research. Research studies will be examined by the designated purpose, the sample group (preschool, preschool teachers and pre-service teachers, preschool children to parents), the subject of research (resiliency), and are given according to the year of completion of the research. The sample group of the research consists of 27 masters theses, five

doctoral theses, and one medical specialty thesis obtained from the National Dissertation Center of the Council of Higher Education (YÖK) and a total of 33 theses.

In the data collection process of the research, YÖK National Central Thesis was searched using seven keywords. The date range of the research during the scanning was determined as 2000-2021. The data were collected between July 3, 2022, and December 7, 2022.

Conclusion, Discussion, and Suggestion: It is seen that the first thesis at the master's level was completed in 2013, at the doctoral level in 2016, and the specialty level in medicine in 2019. In terms of the sample group, it was determined that mothers with preschool children were mostly studied in master's theses, preschool children in doctoral theses, and mothers with preschool children in medical specialization thesis. There has not been a thesis about preschool teacher candidates. An important part of the master's thesis was carried out throughout Turkey, and doctoral theses and specialty theses in medicine were carried out in Istanbul. In terms of the number of measurement tools, it is observed that master's theses may differ between one and six; doctoral theses may differ between one to nine; eight measurement tools are used in the specialty thesis in medicine. It has been concluded that the most preferred research approach at the master's, doctoral, and medical specialty levels are quantitative, and the least preferred research approach is mixed. Considering the distribution of the theses on the subject in terms of keywords, it was determined that seven keywords were used and the most frequently preferred word was resiliency. When the distribution of the theses according to the time of data collection was analyzed, it was concluded that 33 theses were prepared in cross-sectional design and there was no longitudinal study. When the subject distributions of the theses are examined, it can be said that there are two theses on postpartum depression, self-compassion, and resiliency, while the other theses vary in terms of subject and variable.

Looking at the results in general, the following suggestions can be made about resiliency theses during the preschool period: First, it is necessary to increase the number of theses during the preschool period. There is a need to increase the number of doctoral and medical specialty theses related to the subject. Thesis studies on the resiliency of preschool teacher candidates can be carried out. Theses can be prepared in such different data collection sources as parents-children-teachers taking place together. Theses involving document examination can be carried out. Increasing the number of thesis studies in qualitative, experimental, and mixed patterns will be able to contribute to the consideration of the subject in different ways. In these theses regarding the subject, samples from small provinces can be determined. Studies can be carried out on preschool children whose age groups show diversity. It is necessary to prepare

---

longitudinal theses related to the topic. In the studies to be carried out, it is important to ensure the diversity of topics and variables in existing theses.